І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація
"Svoboda", 81-83 Grand St
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 204. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 22-го ЖОВТНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. THURSDAY, OCTOBER 22, 1959 No. 204. VOL. LXVI.

У ВАШИНГТОНІ ЙДУТЬ НАРАДИ в СПРАВІ МІЖПЛАНЕТНИХ РАКЕТ І ДОСЛІДІВ

ПІСЛЯ РЕЗИГНАЦІЇ ГЕН. МЕДАРІСА ПОГРОЖУЄ РЕЗИГНАЦІЄЮ ТЕЖ І Д-Р ВЕРНЕР ФОН БРАВН

д-р Вернер фон Бравн

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер скликав на середу дня 21 жовтня нараду цивільних і військових керівників усіх урядових аґенцій, зайнятих програмою міжпланетних дослідів і продукцією міжпланетних ракет. Як головна тема нарад передбачена справа дальшого існування армійської аґенції для справ балістичних ракет, яка існувала досі самостійно в Гантсвілл, Аля., і яку тепер плянують передати під відання крайової адміністрації для справ аеронавтики і міжпланетних просторів. Аґенцію цю очолює відомий фахівець у конструкції ракет д-р Вернер фон Бравн, який у своїй промові на одному із зібрань у Вашинґтоні поставився критично до урядової політики в ракетній ділянці і зокрема до плянів передання армійської аґенції для справ балістичних ракет під керівництво федеральної адміністрації для справ аеронавтики і міжпланетних дослідів. Д-р фон Бравн, який очолює згадану армійську аґенцію, висловив водночас із цим погрозу, що він зрезиґнує із свого становища, як щоб департамент оборони хотів зліквідувати цілком діяльність цієї аґенції. Секретар оборони Ніл Г. МекЕлрой, потверджуючи плян координації праці згаданої аґенції з федеральною адміністрацією для справ аеронавтики і міжпланетних дослідів, заперечив водночас із цим будь-які пляни ліквідації чи хоч би й обмеження праці цієї важливої для національної оборони аґенції, з розбіжностями у поглядах керівних осіб й установ, що мали б існувати в цій ділянці, пов'язують теж і резиґнацію ген. Джана Б. Медаріса, керівника ракетного командування армії, до компетенції і нагляду якого належала теж і діяльність аґенції, очолюваної д-ром Вернером фон Бравном. Американська преса подала у зв'язку із резиґнацією ген. Медаріса повідомлення, що він зрезиґнував для протесту проти урядової політики в ракетній ділянці. На можливість таких мотивів резиґнації ген. Медаріса натякнув у своїй промові у Вашинґтоні теж і д-р фон Бравн. Всі повідомлення і натяки були заперечені дуже рішуче самим ген. Медарісом, який під час розмови з журналістами у Ню Йорку ствердив, що причиною його резиґнації не були ніякі внутрішні непорозуміння чи незадоволення із здійснювання програми плянування і продукції міжпланетних ракет.

ФБІ веде слідство в справі пошкодження „Навтілюса"

Портсмут, Ню Гемпшир. — Фльота повідомила 20-го жовтня про те, що хтось, мабуть, навмисне, поперетинав електричні каблі від атомового підводного човна „Навтілюса". Командант фльотової бази в Портсмуті капітан Карл А. Джансон повідомив, що ведеться в цій справі слідство і що повідомлено про цей випадок Федеральне Бюро Інвестиґацій. Пошкодження каблів завважили ще в четвер 15-го жовтня. Віце-адмірал Гайман Дж. Ріковер заявив у Вашинґтоні, що це є саботаж, бо пошкодження каблів зроблено обдумано. Повідомлення фльоти появилося після того, як місцевий щоденник „Портсмут Геральд" написав про те, що підводний човен „Навтілюс" був пошкоджений, і що це пошкодження виглядає на саботаж. „Навтілюс", — це перший атомовий підводний човен в світі. Минулого року він відбув підводну подорож попід Північний бігун, і побив рекорд в перепливі Атлантику впродовж 6-ох днів, 11-ох годин і 55 мінут.

Спілка Сталеварів буде апелювати проти судової заборони страйку

Питсбурґ, Па. — Федеральний суддя Герберт П. Сорґ має в середу 21-го жовтня видати судову заборону страйку 500,000 сталеварів, які від 15-го липня не працюють і тим способом спричинили загрозу для безпеки країни. Суддя переслухував представників сталеварів і сталеварень. Працедавці не противляться судовій забороні страйку, хоч і їм не дуже виплачується огрівати великі печі на те, щоб після 80-денної заборони страйку знову їх закривати, бо сталеварі грозять продовжувати страйк, якщо не підпишуть контракту про працю. Представник робітників заявив, що спілка внесе апеляцію від судової заборони страйку, і ту апеляцію вноситиме аж до Найвищого Суду ЗДА, бо, на думку спілки, немає крайньої необхідности, і загрози для безпеки країни внаслідок страйку сталеварів. Голова спілки Об'єднані Сталеварі Америки Дейвід МекДоналд вже давніше сказав, що робітники підуть до праці, але після 80-ох днів, будуть знову страйкувати.

В АМЕРИЦІ

● **Мехіканський президент** Адольфо Льопез Матеос 19-го жовтня вернувся в Мехіко Ситі з 10-денної подорожі по ЗДА і Канаді. Юрба вітала його на летовищі немов героя. Зустрічати свого президента явився весь кабінет міністрів, члени Сенату та Палати Послів і високі військовики.

● **Пані Ф. Д. Рузвелт** після свого виступу в Далласі, Тексас, на зборах місцевого Т-ва Прихильників Об'єднаних Націй, заявила на пресовій конференції, що президент Айзенгавер недосить рішуче поборює расову дискримінацію в школах. „Расову проблему, — заявила п-і Рузвелт — треба конче розв'язати з огляду на небезпеку комунізму".

● **В одній** із дівочих публічних шкіл в Ню Йорку, збунтувались проти директорки школи учениці і аж 12 поліцистів мусіли їх втихомирювати. Бунт почався з того, що 16-річна Лоретта Ланкастер відмовилась зняти плаща на вимогу директорки і кинулась її бити. Найсумніше в тій історії те, що сталася вона під час висвітлювання виховного фільму.

МАСИ НАРОДУ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ПАНАХИДАХ ЗА СПОКІЙ ДУШІ СЛ. П. СТЕПАНА БАНДЕРИ

Ню Йорк. — Тільки на Різдво і на Великдень можна побачити по церквах стільки народу, скільки взяло участь у Панахидах за спокій душі сл. п. Степана Бандери в українських церквах метрополії та ряду інших місцевостей. У вівторок, 20-го жовтня, о год. 8-ій ввечорі церква св. Юра була вже на довго перед початком відправи переповнена до тієї міри, що й до входових дверей важко було дійти. Зорганізовану участь, із своїми прапорами, взяли Організації Визвольного Фронту, а члени Пластового Загону „Червона Калина", до якого Покійний належав, були на панахиді в пластових одностроях. Повідомлення про подібно масову участь в панахидах за спокій душі сл. п. Степана Бандери наспіли з Дітройту, Клівленду, Шикаґа, Филаделфії, Бофало, Йонкерсу та ряду інших місцевостей. До відправи панахид ставало по три і більше священиків. Між масами приявних було багато провідних громадян. Панахиди відправлялися однаково, як в католицьких, так і православних церквах. В ряді місцевостей, в цьому також і в Джерзі Ситі, в Бруклині та інших, панахиди з приводу трагічної смерти українського націоналістичного провідника Степана Бандери були відправлені вже в неділю, 18-го жовтня, при подібному здвизі народу. Тим часом, Організація Оборони Чотирьох Свобід України та споріднені організації проголосили для своїх членів двомісячну жалобу з приводу смерти Степана Бандери. В Европі на такий самий період часу проголосив жалобу провід Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів, що його очолював Степан Бандера.

Відгомін смерти Степана Бандери в чужомовній американській пресі

Ню Йорк. — Чужомовна американська преса подала більші і менші повідомлення про трагічну смерть сл. п. Степана Бандери за повідомленням Асошіейтед Прес, або за американською пресою. Із замітною об'єктивністю, а в дальшому і з виразним співчуттям та симпатіями зареаґував на цю трагічну подію місцевий польський щоденник „Нови Свят". Насамперед в числі за суботу, 17-го жовтня, ця газета подала на першій сторінці коротку вістку під заголовком: „Степан Бандера замордований у Мюнхені". Поінформувавши коротко про самий факт смерти, в повідомленні сказано: „Стефан Бандера в періоді незалежности (Польщі) був провідником української боєвої націоналістичної організації, що виконала ряд терористичних актів у східній Малопольщі. Вона також виконала замах на міністра Перацького, який був убитий при вході до клюбу на вулиці Форсаля у Варшаві. Під час війни Бандера стояв на чолі УПА, або української повстанської армії, що боролася проти Росії. Зараз після війни він, як втікач, опинився в Західній Німеччині продовжуючи політичну діяльність.

У своєму виданні з 20-го жовтня той сам „Нови Свят" подав ще на першій сторінці коротку вістку про ствердження судово-медичної комісії про смерть Степана Бандери від отрути і з висновком, що він був замордований, а на редакційній сторінці надруковано довший редакційний коментар „Смерть Степана Бандери" з повною увагою як до Покійного, так і до зв'язаного з ним і його іменем революційно-визвольного руху. Поминаючи деякі неточності, Редакція пригадує часи перед другою світовою війною, стверджуючи, що також і по польській стороні були не тільки політичні помилки. В кінцевих висновках згаданого коментаря сказано: „Степан Бандера, як колись Богдан Хмельницький, пішов іншою (ніж гетьман Виговський і гол. от. С. Петлюра) дорогою. Не дала вона волі, а Бандера заплатив навіть власною волею, як німці ув'язнили його в концентраційному таборі в Саксенгавзені, власне тоді, як він у Львові створив український уряд, сподіваючись, що німецький наступ на схід принесе волю Україні. Однак Гітлер волів посадити в Києві ґавляйтера Коха, а Степана Бандеру до в'язниці. Таємнича смерть Степана Бандери пригадує давнішу і недавню історію обидвох народів. Багато було — повторюємо — помилок в тій історії. Однак менше повинно бути міркувань на їх теми, а більше спроб знайти якусь розв'язку, аби колись співдіяльність знову не перекреслили якийсь Переяслав чи Берлін, бож майбутність обидвох народів мусить бути вирішена між Варшавою і Києвом".

У протилежності до цих польських повідомлень та міркувань, місцевий російський щоденник „Новое Русское Слово" подав вістки про смерть Степана Бандери у власному, докраю тенденційному оформленні. Для характеристики того інформування, вистачить тільки зацитувати з тієї газети такий уступ: „Створена Бандерою дивізія із українців, що носили німецькі уніформи та були під командою ес-есівських офіцерів, зайняла на самому початку війни Львів і влаштувала там правдиву криваву лазню. Гнів прихильників Бандери був скерований проти русских, поляків і жидів, з якими безжалісно розправлялись бандерівці в німецьких уніформах".

Докраю тенденційно подана також вістка про ствердження судово-медичної комісії. Як відомо, переданий аґенцією комунікат тієї комісії тільки стверджував, що причиною смерти Бандери була циянатна отрута. Associated Press при тому також інформувала, що „німецька поліція каже, що їй здається, що Степан Бандера поповнив самогубство", що є типовою фразою кожної поліції в усіх, навіть найбільш наявних випадках злочину вбивства, перед закінченням слідства. Натомість згадана газета подає вістку так, наче б то судово-медична комісія стердила, що Степан Бандера поповнив самогубство, хоч на закінчення тієї вістки і додано, що „прихильники Бандери відкидають самогубство і продовжують твердити, що Бандера був убитий".

Відділи УКК Метрополії Ню Йорку відбули наради

Ню Йорк. — В суботу, 17-го жовтня ц. р., відбулася тут в Українському Народному Домі громадська нарада Відділів УККА метрополітальної округи. Заступлених було сім Відділів. Нарадою проводив голова Комітету Об'єднаних Американсько - Українських Організацій міста Ню Йорку — Відділу УККА п. Іван Винник, секретарював мґр. Іван Базарко. Доповіді виголосили: ред. Василь Мудрий про внутрішньо-організаційні, ред. Володимир Душник про зовнішні і Йосип Лисогір про фінансові справи. По доповідях представники Відділів коротко звітували про свою працю на місцях. В дискусії, в якій забирали слово численні представники, порушено цілу низку проблем нашого громадсько-національного життя, що є актуальні під сьогоднішню пору. У вислідi дискусії винесено одноголосно такі постанови: 1. Одобрити політичну діяльність УККА, ведену його Екзекутивою. Проведення протихрущовської акції, як і ухвалення Конґресом Тижня Поневолених Націй є доказом нашої активности і плянування. 2. Український Народний Фонд, який є фінансовою підставою багатобічної діяльности УККА, належить підсилити якнайбільшою жертвенністю громадянства. Ніхто не може відмовитися від повинности кожного року зложити свій Національний Даток. 3. Статутова Комісія УККА повинна приступити до перегляду та нового опрацювання дотеперішнього статуту.

ІНЖ. О. БОЙДУНИК З'ЯСОВУЄ ПОГЛЯДИ І СТАНОВИЩЕ ОУН ДО ТЕПЕРІШНЬОЇ СИТУАЦІЇ

Інж. О. Бойдуник

Ню Йорк. — Оцінка теперішньої ситуації на міжнародному, українському та еміґраційному теренах, становище до тієї ситуації та конкретні пляни акції в ній були темою одногодинної доповіді, що її виголосив член Проводу Українських Націоналістів, відомий український суспільно-політичний діяч і публіцист, інж. Осип Бойдуник в Ню Йорку минулої неділі, 18-го жовтня. Доповідь відбулася у вщерть заповненій великій залі Українського Народного Дому з рамени Організації Державного Відродження України. Інж. Осип Бойдуник, як це він ствердив на початку своєї доповіді, уже втретє відвідує українську спільноту на американському континенті впродовж останніх восьми років. Його доповідь в Ню Йорку була початком у серії його виступів в українських громадах на цьому континенті.

Загальний хід думок доповіді інж. Бойдуника можна б звести до таких головніших тверджень.

Теперішня дійсність в Україні, не зважаючи на деяке злагідження форм і метод комуно-московської окупаційної влади, по суті в нічому не змінилася своєю цілеспрямованістю на повне знищення українського народу. Що більше, дійсність виказує, що т. зв. „відлига" в Україні не то що немає того значення, яке їй дехто приписує, але вона в обставинах може бути ще небезпечнішою, як був посилений терор за Сталіна.

Коли мова про міжнародний відтинок, то українська проблема, в оцінці доповідача, на ньому є сьогодні далеко популярніша, ніж була раніше, і це треба завдячувати багатьом факторам, в першу чергу безперервній боротьбі за волю самого українського народу, а дальше активности еміґрації, як і спільноті інтересів усіх поневолених народів. В основному, вільний світ, з Америкою на чолі, у відношенні до визвольної справи України поділений на два табори, себто „передрішенський" і „непередрішенський". Доповідач не визначив точніше, які країни він зараховує до одного і другого, хоч пізніше у відповідях на запити до „передрішенського" табору він зарахував, для прикладу, Італію, а коли мова про З'єдинені Держави Америки, то твердив, що тут в суспільності, як і в уряді, є прихильники одної і другої концепцій. Інж. Бойдуник засуджував „непередрішенський" табір, кажучи, що українці не повинні співпрацювати з ним.

Під кутом відношення до цих двох політичних концепцій, „передрішенської" і „непередрішенської", доповідач розглядав також і ситуацію серед української політичної еміґрації. Співпрацею Української Національної Ради з „непередрішенським" табором він вияснював також виступлення націоналістів з УНРади. „Не сміємо скривати факту, що той двоподіл на (українському) внутрішньо-політичному відтинку поважно ускладнює справи як у боротьбі з московсько-большевицькою окупацією, так і в акції на міжнародному терені" — твердив доповідач. За неґативне явище він також уважає „надмірну диференціяцію" серед української еміґрації, себто існування ряду політичних партій, які „не мають ані ідеологічного, ані політичного, ані соціологічного виправдання".

Окрему увагу віддав доповідач проблемі, що її він назвав суспільно - громадським

(Закінчення на стор. 3-ій)

Об'єднані Нації дістануть в наступному тижні звіт про Ляос

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй дістане в наступному тижні звідомлення від своєї Підкомісії, яку вибрано 6 вересня ц. р. і вислано до Ляосу, щоб вона перевірила тамошню ситуацію, поскільки вона відповідає, чи не відповідає скарзі, зголошеній урядом Ляосу проти північного В'єтнаму за збройну аґресію. За отриманими в Об'єднаних Націях відомостями, ця Підкомісія Об'єднаних Націй не зібрала переконливих доказів, що проти Ляосу діяли реґулярні частини північно-в'єтнамського війська, зате вона зібрала докази, що північний комуністичний В'єтнам постачав леґку зброю й уніформи ляоським комуністичним партизанам. Ляоський уряд твердить, що з виїздом до Ляосу місії Ради Безпеки ОН північно-в'єтнамська аґресорська акція принишкла та що мерщій стягнено до північного В'єтнаму з Ляосу військові частини. Тому Ляос пропонує, щоб в Ляосі встановити постійну станицю обсерваторів Об'єднаних Націй. Деякі члени Ради Безпеки висловлюються проти занадто великого розголошування цієї справи з уваги на східньо-західні міжнародні розмови; вони прихиляються до суґестії, щоб генеральний секретар Гаммершилд власним рішенням встановив „приявність ОН в Ляосі" по зразку встановлення такої станиці в Йорданії. Гаммершилд буцімто узалежнив таку акцію від голосної, чи бодай мовчазної згоди Совєтів. Деякі пресові коментатори не виключають, що Москва погодиться на це, бо ніби не є в інтересі Москви, яка приготовляється до конференції „на вершинах", щоб азійські комуністи знімали партизанську авантуру в Ляосі.

● **В грудні** цього року покличуть до армії 9,000 рекрутів — стільки ж, як у жовтні і листопаді. Всі вони зможуть відсвяткувати Різдво разом із своїми родинами.

● **19-го жовтня** президент Айзенгавер відкрив 90-ий Національний Тиждень Біблії. Президент прийняв окрему делеґацію, яка передала йому надруковану з тієї нагоди брошуру про значення Тижня Біблії.

В ОН ПОЧАЛИСЬ ДЕБАТИ НАД ТРАГІЧНОЮ ДОЛЕЮ ТИБЕТУ

Об'єднані Нації. — У вівторок 20-го жовтня ц. р. розпочались в Генеральній Асамблеї дебати над „знехтуванням прав людини" комуністичним Китаєм в Тибеті. Ірляндія і Малаї зголосили резолюцію, яка пригадує міжнародну конвенцію про пошанування прав людини та закликає комуністичний Китай, щоб він визнав права малого тибетського народу на самовизначення, чи пак, як говориться в резолюції — „на вирішування самому своєї долі". У першому дні дебат американський амбасадор Генрі Кебот Лодж застерігся проти того, щоб відстрашувати „сильними словами" Генеральну Асамблею від обміркування скарги, що китайські комуністи порушили права людини, винищуючи фізично тибетський нарід. Кебот Лодж мав тут — за газетними коментарями — на увазі арґументи комуністів і їх поплентачів, що дебати над Тибетом пошкодять теперішньому „відпруженню міжнародної атмосфери". Міністер закордонних справ Ірляндії, Дранк Айкен, який став на цій сесії Генеральної Асамблеї головним речником справи вільного Тибету, висловив переконання, що найкраща розв'язка проблеми була б та, щоб комуно-китайський уряд увійшов в безпосередні переговори з перебуваючим тепер на еміґрації в Індії Далай Лямою, володарем вільного Тибету. Представники Пакістану, Малаїв, Нової Зеляндії і південно-американських країн висловились в обороні Тибету і за пропонованою резолюцією. Зате речники Непалю, Фінляндії, Куби і Бельгії висловили сумніви, чи можна вирішувати справу без вислухання обох заінтересованих сторін, у даному випадку також комуністичного Китаю, — чи вирішування цієї справи Об'єднаними Націями не принесе більшої шкоди, ніж користи в нинішній міжнародній ситуації, і чи можна взагалі дебатувати про Тибет як окрему державу, коли його міжнародно - правний стан дуже неясний. Комуністичні країни стали на принципово неґативне становище, що це, мовляв, внутрішня справа комуністичного Китаю і що тому Об'єднаним Націям нема ніякого діла займатися нею. Дебати відложено до наступного дня, при чому зголосилось до слова ще 17 промовців, між ними представники Англії, Індії і вільного Китаю.

Зустріч „на вершинах" західніх лідерів відбудеться, мабуть, в Парижі

Бонн. — Речник західньо-німецького уряду Фелікс Фон Екгардт потвердив, що канцлер Конрад Аденауер дістав наприкінці останнього тижня листа від президента Айзенгавера, але відмовився подати його зміст. Він висловив здогад, що подібного листа дістали також англійський прем'єр Геролд Мекміллен і французький президент Шарль де Ґоль. Фон Екгардт зазначив, що західні уряди ще не прийшли до висновку, що перед конференцією „на вершинах" з участю Хрущова необхідно відбути таку конференцію в крузі тільки західніх голів урядів. Проте західньо-німецька преса висловлює переконання, що така конференція з участю през. Айзенгавера, прем'єра Мекміллена, французького президента де Ґоля і німецького канцлера Аденауера відбудеться наприкінці листопада ц. р. Конференція „на вершинах" з Хрущовим мала б відбутися в грудні цього року і тривати тільки 3 — 6 днів. В міжчасі, 15 листопада ц. р., прибуде до Лондону західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер. До цієї візити західні кола прив'язують велике значення, бо вона має закінчити період дисонансів між Англією і Західньою Німеччиною, існуючих від часу подорожі Мекміллена до Москви з початком цього року.

Франція схвильована вістками про змову правих націоналістів

Париж. — Парляментарний посол з політичного центру Жан Пол Давід зголосив формальний запит до президента парляменту, де-ґолліста Жана Шабан-Дельма, що властиво є на речі з розголошуваною газетами „правою змовою" у Франції. Ці вістки стоять у найтіснішому зв'язку з повідомленням, що його зробив в парляментарній дебаті в минулому тижні правий посол Люсієн Нойвірт, що ніби зорганізовані ґурти вбивників переступили пірейський кордон і прийшли до Франції, щоб тут виконувати терористичні замахи проти ліберальних діячів. Це твердження знайшло негайне потвердження у факті атентату на колишнього міністра внутрішніх справ, тепер сенатора Франсуа Міттерана, прихильника безпосередніх розмов з мусульманськими націоналістами з Альжиру. Після атентату на Міттерана та у зв'язку з алярмуючими голосами преси, поліція перевела у Парижі і в цілому ряді інших міст у Франції переслухання та ревізії у помешканнях сотень правих діячів. Однак нікого не арештовано. Тим часом провід в акції правих кіл, що противляться безпосереднім переговорам з альжирськими мусульманськими націоналістами і заступають конечність „збереження Альжиру французьким", став колишній прем'єр Жорж Бідо. Він натаврував „гістерію" ліберальних кіл, що говорять про „праву змову".

У СВІТІ

● **В Еспанії** засуджено трьох комуністів на кари від одного до трьох років в'язниці за поширювання летючок із закликом до страйку. Цей страйк, передбачений на 28-го червня ц. р., не вдався. В Еспанії комуністична партія заборонена.

● **Уряд комуністичного Китаю** продовжує ставити всякі перешкоди індійським купцям у Тибеті. Торговельний висланець індійського уряду не міг добитися в Тибеті від комуно-китайської окупаційної влади ніяких полегш. Індійських купців у Тибеті комуністи не випускають до Індії і забороняють їм торгувати.

● **Пол Джетті**, якого вважають найбагатшою людиною Америки, оцінюючи його маєток на понад більйон долярів, веде в Англії переговори у справі купна замку князя Сандерленда за 1,200,000 долярів. У тому замку, що знаходиться за 27 миль від Лондону і походить з 16-го століття, є 34 спалень, 7 приймальних заль, 14 лазничок і т. д. Джетті, який подорожує завжди з гуртом дорадників і цілим секретаріятом, каже, що мешкання у лондонських готелях коштують йому забагато, а тому він мусить мати в Англії „власну хату".

● **Вячеслав Молотов**, колишній совєтський прем'єр і міністер закордонних справ, у 1955-му році гостро виступав проти відкликання совєтських військ із східньої частини Австрії і проти привернення тій країні державної незалежности. Про це заявив Хрущов австрійському президентові Адольфові Шерфові, який минулого тижня вернувся до Відня з 10-денної візити в Совєтах. Хрущов хвалився, що це йому треба завдячувати незалежність Австрії.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОГОНЯ ЗА ШПИГУНАМИ

До характеристичних познак холодної війни за часів Сталіна належала погоня за уявними американськими шпигунами на терені Совєтського Союзу. Коли у зв'язку з своєю подорожжю до Америки Хрущов почав проповідувати кінець холодної війни й маніфестувати це бажання зміненим тоном своїх висловів про Америку, можна було думати, що штучно фабрикована, чи дійсна большевицька манія переслідування на пункті „американських шпигунів" належить вже до минулого. Тим паче, що тісно зв'язана з цією манією кампанія ненависти проти американців збанкрутувала, не просякнувши в погляди й настрої підсовєтських громадян. Це виявилось найяскравіше на досвіді з американською виставкою в Москві, перед якою щоденно стояли довжелезні черги відвідувачів, які знехтували тенденційно-знецінюючі офіційні совєтські оцінки, і в підході до американських туристів. Правда, було і є на Заході загальне переконання, що з „духом Кемпу Дейвіда" вийде подібна історія, як з „духом Женеви", і що теперішній період міжнародного відпруження буде тільки епізодом, бо Москва не піде на такі сутні політичні поступки, які зліквідували б причини холодної війни. Але й песимісти — чи радше реалісти — в оцінюванні нинішньої передишки у взаєминах між Москвою і Вашингтоном не сподівалися, що аж так швидко відновиться в Совєтах — погоня за „шпигунами".

Тим часом минулої п'ятниці большевицькі посіпаки схопили на вулиці Москви урядовця американської амбасади Рассела А. Лангелла, затягнули його в авто, завезли на якусь станицю, де обшукали і протягом години й трьох чвертей допитували, погрожуючи йому і його родині, якщо він не погодиться стати шпигуном на совєтській службі. Большевики висміяли Лангелла, коли він покликався на свій дипломатичний стан, і показали йому нібито знайдений при ньому записник із якимись „шпигунськими" даними, записаними невидимим чорнилом. Коли ж того самого дня американська амбасада заявила у зв'язку з тим рішучий протест і проголосила комунікат з описом тієї події, большевики, з свого боку, оприлюднили обвинувачення Лангелла у шпигунстві. Мовляв, він передав був в автобусі коперту з 20,000 рублів (5,000 дол.) совєтському громадянинові, що стояв на американській шпигунській службі, а при тому громадянинові знайдено шпигунську інструкцію та пляшечку з невидимим чорнилом.

Західні коментатори, ні на мить не сумніваючись, що вся ця історія була заарaнжована большевицькими головачами, сушать собі голови, яка ціль такої трагікомедії саме в тому часі, коли Хрущов веде свою пропаганду „духа Кемпу Дейвіда". За одним припущенням, цю справу затіяв Хрущов, побоюючись, щоб совєтські громадяни не взяли поважно його прославлювання миролюбности президента Айзенгавера і не зайшли задалеко в маніфестуванні своєї приязни американцям. Йому треба було знову звернути увагу підсовєтським невільникам на потребу „пролетарської чуйности", безперервної і неслабнучої. Інша гіпотеза не виключає, що в постійній розгрі, яка ведеться на кремлівському Олімпі, впливові противники Хрущова і його теперішньої співіснувальної кампанії затіяли цю штуку з американським „шпигуном", щоб торпедувати ту політику. Виключається випадковість цієї історії, бож — за американським офіційним комунікатом — п'ять чекістів у цивільному одязі чекали Лангелла на автобусовій зупинці, де він — видно — постійно висідав.

Американська преса вважає, що цей „інцидент" не матиме поважних політичних наслідків, себто не вплине на приготування до конференції „на вершинах", що ніби відбудеться в Женеві у грудні ц. р. Але він не може не відбитись на загальній атмосфері теперішньої передишки в холодній війні, так живо пригадавши її методи. Вашингтонські кореспонденти відразу зазначили, що американські власті мають досить матеріялів про різних совєтських „дипломатів", щоб відплатитись за Лангвелла видаленням із ЗДА будь котрого члена совєтської амбасади у Вашингтоні чи місії при ОН в Ню Йорку. Ясно, що така совєтська акція й американська логічна контракція — це скреґітливий акомпаніямент до декламацій на тему співіснування.

Методи урядової поведінки залежать не від однієї візити і не від промов, виголошуваних для тактичних цілей, а від ментальности цілої державно-політичної верхівки, від її духового наставлення, від політичного клімату в країні. Погоня за „шпигунами" і схоплення Лангелла — це правдиве віддзеркалення совєтської дійсности. Треба багато поважніших подій, ніж промови Хрущова, щоб її змінити.

РУСИФІКАЦІЙНА ПОЛІТИКА В ТЕРМІНОЛОГІЧНОМУ СЛОВНИЦТВІ

У висліді багаторічної праці цілого ряду науковців, наукових комісій та установ наприкінці 20-их років цього сторіччя в Україні опрацьовано й видано десятки українських термінологічних словників із різних ділянок знання. Використовуючи нагромаджений українськими мовознавцями й етнографами словниковий матеріял, зокрема народне назовництво, в усіх цих словниках зроблено спробу створити українську наукову термінологію, згідно з традиціями і духом української мови, редактори цих словників старалися знаходити завжди найвідповідніший український термін, уникаючи копіювання і наслідування російської термінології, засміченої спотвореними чужоземними словами. У період постишевщини-хрущовщини всі ці словники заборонено й знищено, і такої ж долі, фізичної смерти або репресій зазнала більшість їхніх авторів та редакторів.

Через двадцять років, що минули від цієї ліквідаційної акції, і майже через 30 років після видання цих термінологічних словників, на протязі якого то часу була заборонена практично будь-яка діяльність в ділянці української термінологічної лексикографії, щойно в квітні 1957 року створено при Президії Академії наук Української ССР комісію для укладання і видавання термінологічних словників, діяльність якої обмежено тільки роботою над укладанням та виданням російсько-українських й українсько-російських словників. Очолив цю комісію академік Штокало.

Водночас із цим Президія Академії наук УССР, яка під сучасну пору є наскрізь партійною експозитурою, доручила цій комісії, крім створення авторських колективів і вишукування та затвердження відповідальних редакторів для запланованих термінологічних словників, „вироблення основних принципів, яких необхідно додержуватися при укладанні словників включно із принципами їх рецензування, розгляду і затвердження до друку готових словників". Координувала свою працю термінологічно-словникова комісія з Інститутом мовознавства Академії наук УССР, зокрема із відділом словників при цьому ж Інституті (завідувач Відділу якийсь В. Ільїн).

Звідомлення цієї комісії за два роки праці склав акад. Й. Штокало на засіданні Президії Академії наук УССР в лютому ц. р., і тоді щойно Президія Академії затвердила її діяльність і винесла постанову, що „видавництво Академії наук УССР забезпечило своєчасне видання російсько-українських термінологічних словників".

Діяльність термінологічно-словникової комісії представлена в статті О. Парасюка і Й. Погребинського, надрукований у „Віснику Академії наук УССР" ч. 7 за липень 1959 року.

„За два роки роботи комісії, — подано в статті згаданих авторів, — авторськими колективами складені російсько-українські термінологічні словники з таких спеціяльностей: фізики, математики, хемії, гірничої справи, машинознавства і машинобудування, геології, зоології, ботаніки, гідрології і гідротехніки, радіо- і електротехніки, фізіології і біохемії. Ці словники знаходяться в різній стадії підготови до видання: деякі вже друкуються (фізичний, математичний, гірничої справи), деякі знаходяться на рецензуванні та редаґуванні, інші підготовляються для передачі до видавництва.

„За відповідальних редакторів термінологічних словників призначено відомих учених-спеціялістів з відповідних галузей науки. Так, відповідальним редактором термінологічного словника з хемії призначено академіка А. К. Бабка, з геології — академіка В. Г. Бондарчука, з ботаніки — академіка Д. К. Зерова, з зоології — академіка О. П. Маркевича, з теплотехніки та газотехніки — академіка І. Т. Швеця, з математики — академіка Й. З. Штокала, з фізики — доктора фіз.-мат. наук О. З. Жмудського, з гірничої справи — члена кореспондента АН УССР Г. С. Писаренка, з фізіології та біохемії — академіка О. Ф. Макарченка та чл. кореспондента АН УССР Р. В. Чаговця, з радіотехніки й електротехніки — доктора технічних наук проф. І. М. Величка та ін. Крім цих словників, знаходяться в роботі такі термінологічні російсько-українські словники: електрозварювання, будівельної і теоретичної механіки, географії, металюргії, суспільно-економічний і медичний".

Згідно з цим повідомленням, під сучасну пору в підготові знаходиться 16 термінологічних словників. Але, не зважаючи на вже досить довгу підготовну роботу, ще не вийшло друком ані одного з названих вище словників. В каталозі публікацій Видавництва Академії наук Української ССР, виданого Всесоюзним об'єднанням „Міжнародна Книга" (ч. 17а, 1959), подано тільки, що в третьому і в четвертому кварталі 1959 року мають появитися термінологічні словники з таких ділянок: фізіологія і біохемія (яких 15,000 термінів), ботаніка (15 аркушів), геологія (20 аркушів), зоологія (15 аркушів), гідротехніка (10 аркушів), гірництво (25 аркушів), значить всього тільки шість словників.

Коли судити із ствердження у названій вище статті О. Парасюка та П. Погребинського, що „всі зазначені словники є перекладними термінологічними словниками без вміщення в них тлумачень термінів", як теж з усієї теперішньої підсовєтської практики в ділянці словництва, усі вони будуть тільки точними перекладними копіями чи просто кальками російських словників із якнайбільш докладним наближенням української термінології до російської. Водночас із цим, ці словники, як показують видані правописний та політичний словники, будуть цілком далекі духові української мови й українському словництву.

В дотеперішніх повідомленнях про підготову і видавання цих словників звертає увагу ще й такий характеристичний факт, що немає між ними словників з таких важливих ділянок людського знання, як філософія, право і державні науки, економіка та інші. Виходить, що в буцімто українській незалежній державі такі словники непотрібні, і що в цих ділянках українці повинні користати з „общепонятних" словників.

Характеристичний для залежности підсовєтської української науки від Москви є ще той факт, що досі в Українській ССР не появилось ні одного чужомовно-українського чи українсько-чужомовного (англійський, французький, німецький, чи інший) словника. Виходить, що й тут повинні українці користуватися тільки російсько-чужомовними чи чужомовно-російськими словниками.

О. Р.

Юрій Тис-Крохмалюк

АРҐЕНТИНСЬКІ ПРОФЕСОРИ ПРО КОНСТИТУЦІЮ ГЕТЬМАНА ПИЛИПА ОРЛИКА

У професорській залі католицького університету в Буенос Айресі відбулася 9 жовтня конференція, темою якої була Конституція прав і свобід Запорозького Війська, проголошена Пилипом Орликом у день його вибору на гетьмана України. Ця подія в науковому світі Арґентини зв'язується із святкуваннями Мазепинського року: на еміґрації ці святкування проходять спонтанно зусиллям усіх наших інтелектуальних, культурних та політичних кругів, у краю такий вияв державницької думки покищо неможливий. Все таки можемо бути певні, що акції року Великого Гетьмана знайдуть свій відгомін на рідних землях і не тільки стрінуть там мовчазну апробату, але й причиняться до духового об'єднання народу довкола величної постаті і державницьких ідеалів Івана Мазепи. З цього погляду велику вартість мають наукові студії над історичними подіями нашої батьківщини. Для нас і для науки взагалі, яка врешті звільняється від намулу московської пропаґанди.

Доповідь професора Ельґуера, відомого знавця римського права, є концептом поглядів на конституцію Орлика і була виголошена з наміром викликати дискусію на цю тему. В остаточному вигляді коментар до конституції, праця професора Ельґуери, буде видрукований в першому числі „Украніа Лібре" за 1960 рік, на що Український Інформативно-Видавничий Інститут дістав уже згоду автора.

На доповіді було чимало представників наукового світу, а також представник шведської амбасади. Були присявні і брали участь у дискусії: декан філософічного факультету проф. Хуліо Охеа Кінтана, проф. Карамес Ферро, професор державного університету новочасної історії і філософії історії Кастелян, юрист і знавець хорватського права Корски, словацький історик д-р Греберт, генерал литовської армії Давкантас, журналіст Мартінез-Кодо, який провів в арґентинській пресі дискусію на українські теми з московськими опонентами, та багато інших.

На початку прелеґент заявив, що досі він не зустрічався з конституцією Орлика ні в яких правничих джерелах та наукових працях, а тому зазнав великої несподіванки, коли познайомився з її історією і змістом. І зразу треба відмітити, що ця українська конституція є незвичайною появою у ділянці права, гідною особливого відзначення і студій.

Проф. Ельґуера розповів коротко історію України від часів княжої держави по часи Орлика, і в такий спосіб впровадив слухачів в історичну ситуацію, в якій проголошено конституцію. Нема сумніву, що вона була опрацьована дуже поважними науковими силами України, і доповідач висловив свій подив українському народові. Після нещастя під Полтавою, розгрому військових сил і самої ідеї державної незалежности, в ситуації повного знищення матеріяльних і духових сил проголошення такої конституції свободи і демократії означало, що цей нарід має подивуґідну життьову силу, яка не дасть йому пропасти ні в яких історичних умовах. Ця життєздатність випливає з християнського духа, який є одним з найважливіших джерел сили українського народу.

Цю свою тезу доповідач підтвердив цитатами з Конституції Війська Запорозького, переклавши їх з латинської мови. Проф. Ельґуера вважає, що в конституції домінують такі доктрини: воля людини, виведена з християнського світогляду, доктрина римського права і принципи соціяльної політики, які в Західній Европі появляються ледве у 18, а практично аж у 19 столітті.

Нав'язуючи до правної ситуації держави Хмельницького, проф. Ельґуера ствердив, що Військо Запорозьке є не клясою, а практично озброєним народом, хребтом нації, побіч якого, очевидно, існують стани купецький та селянський.

Не зважаючи на нещастя політичного і особистого характеру, просто трагічну ситуацію, в якій опинилась українська нація після Полтави, ця незвичайна конституція виявляє таку віру у своє справедливе прагнення до свободи, таку віру в Бога і таку непохитну моральну поставу, що може стати зразком в історії Европи. Проф. Ельґуера цитує відповідні місця з конституції і видвигає факт, що вона писана по-латині, в часах, коли в інших народів знання латини підупало. Це вказує, якою популярною була латина серед українського народу.

Стиль конституції барокковий, але це барокко дуже своєрідне, стриманіше і серйозніше, благородніше і скромніше. Це не наказова, диктаторська форма, а редакція суверенного контракту, подібна до найвищих виявів людського духа в тій ділянці, це — друга Маґна Карта Івана без Землі.

Читаючи уривки, які підтверджують його тези, професор звертав увагу на оптимізм, величну віру, суверенність цієї конституції, коли в обличчі тотальної перемоги Москви говорить вона про те, що окупант не має права ставити фортеці в Україні.

Гетьман — це не монарх, як то було в той час в Европі, але це — прімус інтер пa-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Микола Дербуш

УНС НА СЕРЕДНЬОМУ ЗАХОДІ

Репортаж союзового організатора

III

Відділ ч. 355 — Запорозька Січ, Сейнт Джозеф, Мізурі

Потяг летить від Омаги на південь. Рельєф місцевости нагадує північну Кубань: рівний, неозорий степ. Лише де-не-де купки дерев і невисокі горбочки-могилки. Так само, як і там, на рідній, далекій, уярмленій землі, поля пшениці чергуються з полями кукурудзи. Немає тільки соняшника, такого типового для степів Кубані... Але досить і лірики, і спогадів, і порівнянь! Шукаймо і на цій землі своїх людей. А вони є скрізь, де є Відділи УНСоюзу... Вже Сейнт Джозеф. Тут є наш Відділ. Разом з кількома фармерами прямую до невеличкого двірця. Все для мене тут нове, бо вперше відвідую стейт Гері Трумана.

Щодо економіки, то Сейнт Джозеф — зменшена у кілька разів копія Омаги. Тут також домінують Армур і Свіфт. Вже не дві третини, а майже всі місцеві українці є робітниками цих фірм, або були ними аж до пенсії. І стара, і нова іміґрації. Народжені вже тут так само працюють або для Армура, або для Свіфта, але вже переважно в „офісах".

Українською дільницею міста є його північна околиця. Майже всі українські родини мешкають саме тут. Біля кожної хатини не бездушні й холодні своєю одноманітністю англо-скандинавські травники, а такі типові для всієї України садочки, городи, квітники, пещені дбайливою працьовитою рукою української господині... І квіти ті ж самі, як і у далекому там, на тій землі, овіяній спогадами юности...

Українських родин нараховується тепер у Сейнт Джозефі 72, у тому числі 40 родин старої і 32 родини нової повоєнної іміґрації. Цілком союзових є 44 родини — 61% їхньої загальної кількости, частинно-союзових — 16 і несоюзових — 12, переважно родини нової іміґрації. У всіх цих родинах, за даними секретаря Відділу Петра Зенька, який все і всіх знає у Сейнт Джозефі, є 230 осіб — 113 дорослих і 117 дітей.

Яке ж то зелене і миле це степове місто! Які в ньому приязні, щирі, привітні, гостинні люди... І як то хотілося б знову сюди завітати. Але вже не у союзових справах. Бо тут немає кого приєднувати до Союзу. Цим давно заопікувався наш зразковий секретар Петро Зенько. І справді, в липні ц. р. Відділ нараховував 182 члена — 86 дорослих і 96 дітей. Охоплення місцевих українців членством в УНСоюзі є понад 79% — дорослих — 76% і дітей — 82%. Скільки б то ми мали членів у Союзі, якби і по великих містах Сходу був такий відсоток охоплення українців членством в УНС, як у Сейнт Джозефі!.. Напевно, у ювілейному році стреміли б не до 75 тис., а до 250 чи то 300 тис. Те, що я здобув тут, звичайно з всебічною допомогою членів управи Відділу, зокрема П. Зенька, 14 нових членів, вважаю за чи не найбільше моє досягнення. Разом з приєднаними ще до моїх відвідин самим секретарем членами, Відділ майже у два рази перевиконав річне завдання ювілейного року і вже здобув право стояти у шерезі найкращих Відділів Союзу.

355-ий Відділ був заснований 20 квітня 1913 р. З його основоположників живими лишилося лише двоє — Юрій Мизун і Юркевич.

Мизун вже кілька років лежить у ліжку, спаралізований. Перед тим за 43 роки перебування у Союзі лише чотири рази не прийшов на щомісячні відділові збори. Два рази відвідували його ми — Зенько, Юркевич і я. Зі сльозами в очах розповідав він про ті тяжкі часи, як Відділ засновувано, про депресію, просив щиро вітати тих, хто тепер Союз очолює, а у першу чергу, предсідника, друга-брата Дмитра Галичина, якого і дотепер пам'ятає ще таким молодим і до людей привітним... Так би хотів його хоч ще раз побачити, принаймні його „знімку" одержати. Союзова відзнака для Мизуна, то ніби реліквія, з якою „і до могили ляжу"... Наче дитина і всміхався, і плакав, такий був радий, що дістав від мене сірники із Союзівки та брошуру про Батька-Союз. Щиро радів, що Союз, який і він будував, все міцніє і розвивається.

Другий основоположник — Юркевич — цілковита протилежність! Вже дістає пенсію, а виглядає на „сороківку", здоровий, міцний, як дуб. Недарма ж розбудовував мізурійську „Запорозьку Січ", то і виглядає, навіть і тепер, як справжній запорозький козарлюга. „Свободу" щодня перечитує від наголовка і аж до Тарзана включно... Щиро допомагає союзовій молоді й другові Зенькові. І першими, і останніми, кого я бачив у Сейнт Джозефі, були Зенько і Юркевич. Разом з молодими ентузіястами є гарячим прихильником не тільки Батька-Союзу, але і Народного дому. Допоміг його купити, допомагає і утримувати. А як то витанцьовував на забаві у домівці! І молодим годі було з ними змагатися!.. Почастував я його вишнівочкою. Випили. Я за тих, хто розбудовував Союз, а він — за тих, хто тепер його розбудовує...

Запорозькі козаки жили у згоді, не ворогували. Сили зберігали для справжніх ворогів... Назва „Запорозька Січ", навіть і у Мізурі, зобов'язувала „запорожців" Відділу. Зобов'язує ця добра запорозька традиція їх і дотепер... Тут в управі Відділу справжня січова, запорозька атмосфера. Всі генерації нашої еміґрації репрезентовані у відділовій управі. Секретар — Петро Зенько — представник нашої найстаршої і віком і роками перебування у Союзі „старої ґвардії". Голова — Михайло Генковський — то вже інша ґенерація — народився в Америці, та рідної мови не цурається, знає її, і то добре. Познайомилися ще на останній конвенції у Клівленді, зустрічаючись віталися „Гай, містер Міннесота!" — „Гай, містер Мізурі!" І нарешті — скарбник — Ярослав Штогрин і голова контрольної комісії — Семен Гасяк — знову ж інша ґенерація, яка, перш ніж опинитися у мізурійських преріях, перейшла деінде страхіття пекла другої світової війни і табори за дротами та без дротів... Отже, ніби то різні світи!.. Та сварок, незгоди, хворої амбітности десь інде шукаймо, але не в „Запорозькій Січі" Сейнт Джозефу. Їх тут нема! Їх і не може бути у наших союзових клітинах — Відділах, які до того ж звуться „братськими".

(Закінчення на стор. 3-ій)

Іван Смолій

У ЗЕЛЕНОМУ ПІДГІР'Ї

(Повість)

(15)

Все кругом здалося нараз Аксакову загадковим і небуденним. Наче живі виступили з рам ряди апостолів. І янголи над царськими воротами розкрили крила сполоханими голубами. А з-над кивота виднів Сам Саваоф. Його сива борода й небесні шати сплелися в грізну тучу-хмару. І злякано тулила Божа Мати мале дитя...

Аксаков обернувся раптом і ступив із східців у темінь непроглядної липневої ночі. Він ішов навмання, байдужий, куди прямує, немов сп'янів зовсім.

Раптом спотикнувся. Впав. Шапка злетіла з голови. Він закляв тихо, намацуючи ґрунт. Трава. Горбовина. Подовгастої форми.

Навпомацки посувався вздовж неї, аж стукнувся головою об щось тверде. Застережливо повів у теміні руками, торкнув дивної форми деревини... Це ж хрест! Хрест на могилі. Він лежить на могилі... Це кладовище!

Враження було неприємне, аж Аксаков відсахнувся від хреста. Ступив крок, два, і знову спотикнувся. Та тепер не впав. Ждав хвилину, потім намацав ґрунт чоботом. Горбовина. Ледве помітна. Знову хрест буде на ній.

Але там хреста не було. Високе дерево виростало в узголов'ї. Так кругом завмерли в липневій ночі давно насаджені дерева, вірні, незмінні сторожі мерців. Схилилися над могилами. Листя ворушиться від неплохого повіву вітру, шелевить журливий заупокій. Шепоче переконливо про хвилинність людського життя. І ти порох, глина земна. І ти розплинешся в зеленій стихії. І на тебе жде черв, що ворушиться в глибині.

Аксаков стояв у теміні безмежно лютий і одночасно стривожений. Отак би пройти, як вітролом, пригнути до землі і дерева і хрести. Втиснути залізним валом примарні горбовини вглиб, стратувати, щоб усе було рівне, просте.

Він подався нагально вперед. Рам'я хреста загородило йому дорогу. Він відломив його і пішов далі, водячи перед собою руками у теміні, як сліпець. Ішов важким кроком, ступаючи з могили на могилу, ламаючи хрести, рвучи на собі одяг.

Щось гукало збоку, ніби позаду нього. Він пристанув, наслухаючи тривожно. Мороз сипнув поза шкіру.

— А, ци то ви, товаришу Аксаков? — почувся голос Федя. — Та чо' ви по цвинтари лазите?

— Мовчи, дурак! — гукнув Аксаков, і лайка злетіла з його уст соковита й темна, як та ніч.

7

Широко роздувши груди, переможно йшов міліціонер Федьо Міжгір'ям і вигравав на пожарній трубці. По зарінках, по вигонах, по горбках, аж під віддалені хижі ходив звіщати. Грала трубка, озивалася лункіше в надвечірньому повітрі, понад сиглами, що вже вкривалися росою, на далекі щовби, на гори. А перед нелюбими багацькими воротами приставав Федьо і вигравав удвоє довше й голосніше.

— Мітинг! Мітинг! Збори в клюбі!

А ти, Митре, не крутися. Нич тобі не поможе. Диви, яку фіру сіна притягнув на окіл. Лиши то, лиши! Най 'го роса припаде, най на дощі замокне і зогниє, а ти біжи! Мечи все і біжи вклюб. А пам'ятаєш, як я тобі косив? То 'с ни перед себе брав, то'с ми хотів косою п'яти пообрізувати за того півзлотого на день. А маєш. Може ня тепер косити наймеш? Ой, покошу я тобі, покошу! Почкай!

А ти, Хмелячко, вилази також. Не вдавай, що там далеко від дороги за тими смереками під берегом моєї труби не чути. Но-но. Ятак дую, що мертві почують. О, вечерю вже вариш. Уже з комина дуриться. Чир мішаєш. То відстав, небогойко, відстав. Доварила чи не доварила, лиши все. Ніхто на тебе чекати не буде.

А та пані Макариха теж ще не вибралася? — зупинився Федьо на міжгірській дорозі. — Мислиш, що як таку панську кату під червоною дахівкою маєш, то вже ся тебе то не тичить? Мислиш, що як твій чоловік секретар, то вже будеш вдома сидіти? Шляк би вас трафив! То колись панувало і тепер хоче панувати. Хто його секретарем зробив? Орун! Бо Макар уміє шити! То тим з району убрання шиє ночами, і суконки для їх жон. Найду я і на вас щось.

Ва, а де тоті кругові? О, Петрів Іван виліз та ся обзирає. Обзирайся добре, обзирай. Знаєш, що тобі Зозуля казав? То тепер наше право. Як собі зробимо, так буде. Бідак з бідаком рука в руку.

А ти, Ільку, ся не лінуй. Там коло тебе самі багачі в долішньому кінці. Як котрий не йде, тільки запиши. Вже ми 'го закличемо завтра в сільраду. Як 'го на норму поженемо а за Спаса як 'му податку наложимо, то все продасть.

А тут уже й кінець села. Ще раз заграв Федьо, любуючись, на повні груди подув на попеліючі гори, на ріні, і пішов назад селом.

Навпроти школи став, позираючи на вікна. Пішла вже чи ще ні? Не видно нікого. Певно вже в клюбі.

Зіна причаїлася біля вікна. Вже всіх поскликав Федьо, пішов у клюб. І люди йдуть, поспішаючи, без гомону, наче на похорон. Вже і їй пора йти в клюб.

Вона згортала дрібнозаписані аркушики, розкладала їх знову і перебігала очима. Аркушик виховзнувся з тремтячих пальців, закружляв грайливо й шугнув у самий куток. Капосний, недобрий!

Сьогодні вона має викладати в клюбі про „Забобони релігії". Роза вже там. Поліна теж. І секретар райпарткому Зозуля. А Аксакова нема. Давно не було. Ще з того вечора, як у церкву ходив. Вернувся тоді лихий, зараз і від'їхали з Миколою. І вже з того часу спокою нема. Треба розгортати антирелігійну боротьбу. Прийшла директива провести в клюбі цикл лекцій з роз'яснюванням релігійних забобонів.

Роза, отримавши цю директиву, прочитала її вголос двічі, а тоді наказовим тоном:

— Зіно, це тобі робота.

— А чом же мені? — запитала тоді вражено і аж здригнулася на думку, що їй треба буде виступати перед людьми з такою темою.

— А чом же не тобі? — пробасувала Роза Абрамовна. — Ти ж бо першокласний педагог. Чи не так казав Серьожа? Бачиш, як діти люблять тебе, не бешкетують. І всі тут люблять тебе. Он Галя. До нас заговорить хитро-мудро, а з тобою наче сестра. І годує. Чи не пиріжка сьогодні знову приносила? Так, це твої люди. Ти до них говори.

— Правильно, — потвердила Поліна, — це твої!

— Але ж у мене нема ніяких матеріялів.

— Не журись. Пошукаєм.

Знайшовся десь Дрепер, і навіть два великі малюнки людського й мавп'ячого черепів, а Зозуля прислав готову доповідь.

ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ”! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОЖЕРТВУ НА ФОНД „СВОБОДИ”!

УНС НА СЕРЕДНЬОМУ ЗАХОДІ

(Закінчення зі сторни 2-гої)

Діти Рідної Школи при Народному Домі Сейнт Джозефу. Всі діти, крім двох, є членами УНСоюзу. З дітьми (зліва направо): голова Народного Дому і директор Рідної Школи Іван Якимяк (голова союзової родини) і секретарі Відділів: ч. 345 (Мінеаполіс) — Микола Дербуш, ч. 355 (Сейнт Джозеф) — Петро Зенько і ч. 323 (Кензас Сіті) — Михайло Біляк. Всі репрезентовані ними Відділи вже перевиконали пляи ювілейного 1959 року.

Всі члени керівних органів Відділу — щирі, не „декларовані, а таки справді тверді, гартовані соборники, союзові ентузіясти. І водночас і ентузіясти Народного дому. Був у ньому кілька разів. Точніше — кожного вечора. Справжній, хоч і маленький український острівець у чужинному безбережному морі! Тут і політичні віча, і рідна школа, і дитяча оркестра, і забави, і привітня атмосфера дружніх розмов та балачок за келихом безалькогольного пива... Мені було справді так соромно, як запитували „а як та у вашому Народному домі?..” Що я міг сказати?.. Що може аж забагато маємо у Мінеаполісі і громад, і організацій, і плятформ, і комітетів, і угруповань, і лідерів, і декляраций... а Народного дому не маємо... А тут лише Відділ УНСоюзу, пара десятків родин, а Народний дім є!..

Говорячи про Народний дім Сейнт Джозефу, не можна не сказати бодай кількох слів про голову його управи Івана Яким'яка, який є і душею, і рушієм його, який тягне найбільший тягар праці та щоб побачити якого, то треба йти не до його хати, а до Народного дому, бо там треба і дітей вчити, і до чергової політичної акції готуватися, і рахунки за дім порядкувати. Зайве говорити, що вся родина Яким'яка є союзова.

Якщо Яким'як є душею і рушієм Народного дому і взагалі місцевого українського громадсько-політичного життя, то душею і рушієм 355-го Відділу є його секретар — Петро Зенько. Почав працювати для Союзу ще з 1920 р. і вже понад 30 років тягне тяжкого секретарського воза. А який досвід має Зенько! Та ж статут Союзу знає, наче „Отче наш”. А у якому зразковому порядку всі союзові справи... А скільки такту, щирости, здорового розуму, внутрішньої інтелігенції, кришталевої чесноти, посвяти союзовим інтересам!.. І нарешті — скільки скромности! Всіляко намагався дістати в нього фото, щоб долучити до цього допису, який вже тоді виношував у голові, та Зенько не дав. Бо у нього егоїстичне „я” заступає дружнє відділове запорозьке „ми”.

ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Вшановано пам'ять проф. М. Ветухова

Подібно як це зробили інші осередки УВАН в Канаді й ЗДА — Денверська Група УВАН на свому черговому засіданні 10 жовтня ц. р., вшанувала пам'ять пок. проф. д-ра Михайла Ветухова. Провадив збори д-р Б. Винар, член НТШ. З'ясувавши ціль засідання, д-р Б. Винар висловив від ім. НТШ співчуття УВАН-ові з причини смерти її довголітнього президента — проф. М. Ветухова і закликав присутніх вшанувати його пам'ять вставанням і хвилевою мовчанкою.

Програма складалася з рефератової і мистецької частин. Інж. Ю. Сластіон почав програму, виконуючи на фортепіяні „Жалібний марш Шопена”. Після того інж. Л. Биковський виголосив доповідь про „проф. д-ра М. Ветухова, його життя та діяльність”. Пані Г. Завадович, М. Кротюк і Ст. Ваврищук виконали вокальне тріо „Чуєш, брате мій...”, в обробці й при фортепіяновому супроводі інж. Ю. Сластіона.

Після короткої перерви, голова зборів д-р Б. Винар прочитав реферат проф. В. Дубровського, спеціяльно надісланий для цієї конференції, на тему „Михайло Олексієвич Ветухів, спогад після вістки про його передчасну смерть 11 червня 1959”. Наприкінці зборів інж. Л. Биковський, секретар Денверської Групи УВАН, поінформував присутніх членів УВАН і гостей про минуле Групи, та її сучасний стан і пляни діяльности на майбутнє, відчитуючи реєстр зголошених доповідей коло 20.

Мистецьку частину програми закінчив інж. Ю. Сластіон, виконуючи на фортепіяні ще раз „Жалібний марш Шопена”. Закриваючи засідання, голова подякував мистцям за гарне оформлення засідання, а — доповідачам за змістовні реферати. Під час реєстрації присутніх на зборах зібрано $10.45 на видання запроєктованого Управою УВАН у ЗДА „Наукового Збірника”, том III-ій, присвяченого професорові М. Ветухову. **Л. Б.**

Студійні позики у висоті $3,600

Український Інститут Америки інформує, що на останньому засіданні Головної Управи ухвалено виплатити студійні позики 9 студентам на закінчення їх студій в американських високих школах. Чеки на відповідні суми вислано наступним аплікантам: Віталій Богданів — дентистика; Теодор Б. Цюцюра — адміністрація і публічне право; Мирон Дідурик — фізика й мілітарні науки; Юрій Годованець — спеціяльне бібліотекарство; Петро Мірчук — бібліотекарство; Оксана Климкович — бібліотекарство; Микола Кравчук — бібліотекарство; Петро Потічний — адміністрація і публічне право та Богданна Свистун — дентистика.

Останнім чотиром уділено позики по раз другий. Всіх аплікантів було 12. Загальна сума уділених позик виносить $3,600 і її виплачено з окремого Студійного Фонду, що його створено перед п'ятьма роками з власних фінансових засобів Українського Інституту у висоті $10,000. Цією виплатою фонд вичерпано, і Гол. Управа Інституту стоїть перед проблемою підвищити Фонд до висоти $20,000.

У зв'язку з уділюванням студійних позик до Інституту звернулися приватні громадяни, чи могли б зложити відповідну фундацію з призначенням, що її можна використати для уділювання студійних позик, якщо аплікант присвячується спеціялізації певного фаху (наприклад, кооперація, журналістика, соціяльна опіка тощо). Відповідь подається, що так! Кожний може зложити відповідну суму з певним призначенням та пов'язати з вшануванням певної особи. Всі такі грошові дари (фундації) можна відрахувати з податку, бо Український Інститут звільнений з податків.

На окремі запитання в цій справі Інститут вишле належну інформацію.

Управа Інституту

Повідомлення Українського Інституту Америки

Ню Йорк. — Головна Управа на останніх нарадах затвердила 9 нових членів Українського Інституту в категорії індивідуального членства „на все життя”. Крім того прийнято три товариства в категорії спомагаючих членів.

Як відомо, Український Інститут, що міститься на розі П'ятої Евню і 79 вул. — це членська корпорація з двояким членством:

а) Членство на „все життя” з вкладкою принаймні $1,000. Членами можуть стати окремі особи або установи.

б) В категорії спомагаючих членів в Інституті досі є 15 товариств, які вплачують по $25 річної вкладки, тобто по одному долярові принаймні за 25 своїх членів, а в першому році теж $25 вписового. Три нові товариства, що були прийняті у члени, це — Об'єднання Українсько - Американських Професіоналістів, Об'єднання Українських Мистців в Америці та Карпатський Союз.

Нових членів представив п. Платон Стасюк, голова Членської Комісії, який заявив, що з великою радістю подає приємну вістку для Головної Управи, що прийняттям нових членів, стан у цій категорії більше чим подвоїться.

Між членами на табелі оголошень Інституту знаходяться оці нові, але загально відомі імена: — Іван Фліс, Юрій С. Гординський, Володимир Клавзнік, Володимир Крохмалюк, Осип Лисогір, Михайло Пізнак, Євген В. Сумик, д-р Юрій Трухлий, і д-р Василь Вереш.

На найближчих Річних Загальних Зборах, що відбудуться 21-го жовтня 1959, о годині 6-ій вечора в Українському Інституті братимуть участь уже й нові члени, яких подано вище, як теж і представники поодиноких товариств.

Українська громнада Америки придивляється з великим зацікавленням, як розвиває свою діяльність оця українська установа, що міститься в палаті на П'ятій Евню у близькому сусідстві репрезентативних американських установ, як Метрополітальний Музей Мистецтва та Інститут Мистецтв Університету Ню Йорку. —йн

ІНЖ. О. БОЙДУНИК З'ЯСОВУЄ ПОГЛЯДИ І СТАНОВИЩЕ ОУН

(Закінчення зі стор. 1-шої)

відтинком та який, у його розумінні, відноситься переважно до осілої, угромадяненої еміґрації. Він уважає, що на цьому відтинку загальний стан далеко кращий, але неґативним явищем уважає факт, що природний процес асиміляції тієї осілої еміґрації відбувається занадто швидко, що також неґативно відбивається на загальній визвольній українській акції.

Виходячи із таких заложень, доповідач в дальшому з'ясовував свою відповідь на поставлений в заголовку доповіді запит: що і як далі?

Відносно становища в Україні, відповідь дає його оцінка: немає сутніх змін в положенні України, отже не може бути сутніх змін і у наших зусиллях допомогти українському народові те становище змінити. Це саме можна б сказати і про акцію на міжнародному терені. Доповідач передбачає три можливості невідхильного розвалу комуно-московської імперії: 1. воєнний зудар між Сходом і Заходом. 2. захитання злочинного комуно-московського режиму в СССР, або 3. „в наслідок надмірних терпінь українського та інших поневолених Москвою народів”. На кожну з цих трьох невідхильних евентуальностей українська еміґрація повинна бути готова.

Найбільше уваги відповіді на запит: що далі? віддав доповідач третій з'ясованій ним ділянці, внутрішньо - українській. Одною з головних передумов у допоміжно-визвольній акції української еміґрації він вважає консолідацію всіх самостійницьких сил і він вважає, що така консолідація, не зважаючи на ідеологічно-програмову діференціяцію, могла б заіснувати на базі УНРади, але під двома головними умовами: 1. УНРада припинить свою співпрацю з чужими непередрішенськими колами та 2. вона організаційно достосується до такого консолідаційного завдання.

У зв'язку із станом на суспільно-громадському відтинку, інж. Бойдуник вважає за найважливішу, видвигнену тепер знову Комітетом Українців Канади справу скликання Світового Конґресу Вільних Українців, чи як його назветься. Для такого конґресу доповідач в імені репрезентованого ним націоналістичного середовища пропонує такі головні цілі і завдання: 1. „устійнення і схвалення системи, методів і засобів збереження і плекання національних духово-культурних питоменностей”; 2. „поборювання большевизму і допомога національно-матірному пневі, українському народові в його визвольних змаганнях з московським окупантом, комуно-большевизмом” та 3. „покликання до життя Світового Союзу Українців, чи іншої назви постійного тіла, яке припильнувало б примінення тієї системи, методів і засобів на всіх теренах поселення українців”. Доповідач вважає, що така система і ті завдання в жадному разі не могли б увійти в будь-який конфлікт із законами та вимогами будь-якої із країн українського поселення.

На закінчення доповідач твердив, що „переживаємо вийняткові часи, вагітні в різні несподіванки, як в Україні, так і на міжнародному терені” та закликав до найповнішої готовости на кожну евентуальність.

Зібранням, на якому виголошено доповідь, керувала президія в складі п. Різника, д-ра Михайлова і п. Дорожинського. Під час зібрання вшановано пам'ять Степана Бандери.

АРҐЕНТИНСЬКІ ПРОФЕСОРИ ПРО КОНСТИТУЦІЮ ГЕТЬМАНА ПИЛИПА ОРЛИКА

(Закінчення зі сторни 2-гої)

рес, перший громадянин, якого вибирає Військо Запорозьке, тобто цілий український народ. Гетьман має свою раду, зложену з старшин, полковників і делеґатів (сказавши нинішніми поняттями) від війська. Така рада — це старий римський сенат, а гетьман є шефом цієї ради.

Існують ще, згідно з конституцією, збори, скликаються тричі на рік. Депутати на ці збори не мають права вносити пропозиції. І знову є це не що інше, як старі римські комісії, з їхніми правами та обов'язками.

Сам гетьман має респектувати вільну думку ради, яка виділяє вищі державні чини. Коли зважимо, що то була епоха абсолютизму, то подивугідним є ця праця державних мужів України, які видвигнули ті самі суспільні принципи володіння, що появилися в світі на ціле століття пізніше.

Конституція гетьмана Орлика побудована на трьох принципах: 1. формою і редакцією нагадує вона юстиніянський з 6 століття, 2. на Маґна Карта 13 століття, і 3. змістом побудована як акти 19 століття.

Звідки взялися ці принципи в конституції Орлика? Очевидно, не від татар, не від Петра, не з европейських західних держав, де панував абсолютизм монархів. Є це принципи х р и с т и я н с ь к і, принципи цілих віків християнства, які ввійшли в український спосіб мислення, в українську духовість. Ці закони можна знайти в конституції Орлика. А вони такі: 1. гідність людини; 2. свобідна воля людини, що може її погубити або в р я т у в а т и; 3. найвища політична воля; 4. принцип християнської смиренности: чим вищий чин, тим більше обов'язків.

Цей нарис ,який належить до ділянки політичного права українського народу, опрацював проф. Ельґуера на те, щоб відзначити велику віру нашого народу і його зрозуміння справедливости його справи.

Після закінчення доповіді відбулася цікава дискусія. Професор філософії історії Кастелян заявив, що він добачує в конституції дух і організацію княжої держави. Проф. Ельґуера відповів, що він саме звернув увагу на візантійські елементи юстиніянські, які, однак, були вже в той час поза дійсним вжитком. Проф. Кастелян ствердив ,що такий монумент свободи і гуманізму знаходимо аж в другій половині 18 століття в Европі і в Америці. Він, власне, бачить духову тяглість української гуманности від княжої Руси.

Проф. Б. Галайчук пояснює це дивне явище тим, що, хоч княжа держава зникла, але, по віках февдалізму і монгольсько-татарського знищення, вона відродилася у новій формі. Те, що з неї врятувано, бачимо у конституції Орлика. Нав'язуючи до історії України, проф. Галайчук звернув увагу на дивне явище: згадуючи варяг, шведські зв'язки Хмельницького і шведів-союзників Мазепи, завважується, що Україна у важких ситуаціях шукала щось спільне із шведським народом. Проф. Ельґуера пояснив це наявністю спільного ворога поміж обома народами — Москвою.

Д-р Корски відповів на порівняння козаків з хорватською військовою організацією подібного типу, що різниця між ними велика. Хорватські з'єднання творили австрійські цісарі для оборони кордонів, українські козаки організувалися самочинно для власної оборони.

Пані Адріяна Аврам пояснила різницю між українськими і московськими козаками, бо чужинці мішають часто ці два поняття, при чому опінія про московську козацьку організацію викликає ремінісценції політичної брутальної сили. Проф. Ельґуера здефінював це питання так, що українські козаки — це не військо утиску і насильства, а військо свободи. Це військо „валіосо і хенерозо" (цінне і шляхетне).

На кінець приявні дискутували ще на тему вживання латини в поточному житті і в різного роду документах.

Конференція відбулася в рямцях пляну праці Українського Інформаційно-Видавничого Інституту в Мазепинському році, зосібна заходами проф. д-ра Б. Галайчука. Черговою імпрезою на високошкільному щаблі буде літературний вечір, присвячений пам'яті гетьмана Мазепи, організований факультетом літератури, із співучастю професора сучасної літератури, який виголосить реферат про Мазепу у світовому письменстві. Вокальні ілюстрації і рецитації виконають студенти університету.

Від Редакції: УІВІ звернувся з проханням до авторів і видавців прислати йому видання в українській і в чужих мовах (навіть давніші видання), які допомогли б Інститутові у його праці над поширенням правди про Україну. Попираємо цей заклик і подаємо адресу Інститут:

Instituto Informativo — Editorial Ucranio, Soler 5039, Buenos Aires, Argentina.

Проблеми іміґрації і натуралізації

Ню Йорк. — В четвер перед полуднем 15-го жовтня ц. р. в Українському Інституті Америки на П'ятій Евню і 79 вул. відбулися наради Комітету міста Ню Йорку для справ Іміґрації та Натуралізації. В нарадах брали участь репрезентанти з а і н т е р е с о в а н и х установ міста Ню Йорку, як теж різних товариств деяких національних груп. Нарадами проводила пані Соня Смик, директорка Краєвої Ради Жидівського Жіноцтва, яка одночасно являється предсідницею цього Комітету.

На нарадах обмірковувано різні проблеми новоприбуваючих іміґрантів, як затруднення, оплати за лікування, горожанські папери, соціяльні проблеми родини, питання старших осіб, що залишені без опіки та різні правні питання, що повстають у випадках неправильних даних при виповнюванні і м і ґ р а ц і й н и х паперів.

Адвокат Михайло Пізнак, заступник голови ЗУАДКомітету, якого присутні сердечно вітали, говорив про питання й проблеми, що їх часом старається ладнати ЗУАДКомітет при співпраці з іншими заінтересованими українськими організаціями. Зокрема згадав про проблеми віком с т а р ш и х інтелектуалів, що могли б значно причинитись для збагачення американського життя, коли б не були змушені працювати на підрядних становищах та виконувати фізичної праці.

Від ОУА „Самопоміч" брали участь Ю. Ревай, голова, і його заступники пані Ст. Бартко та І. Василишин. „Самопоміч" була спонзором цих нарад і її репрезентант І. Василишин на останніх нарадах в Іміґраційному та Натуралізаційному Уряді в Ню Йорку, запропонував відбути чергові наради цього Комітету в приміщеннях У к р а ї н с ь к о г о Інституту.

Ю. Ревай привітав наради в імені ОУА „Самопоміч" та Українського Інституту, подавши коротку інформацію про ці установи. Учасники, оглянувши Інститут, були захоплені та щиро ґратулювали українським репрезентантам з приводу чудової української репрезентації на П'ятій Евню, що її представляє Український Інститут.

Після закінчення нарад учасники й учасниці залишилися на довшу товариську гутірку з українськими учасниками, під час малої перекуски, що її приладила пані Ст. Бартко.

Комітет міста Ню Йорку для справ Іміґрації та Натуралізації тісно співпрацює з Іміґраційним та Натуралізаційним Урядом в Ню Йорку, кожного другого місяця відбуває свої звичайні наради, обмірковуючи деякі питання спільно з репрезентантами того ж уряду. З українського боку на тих нарадах бере участь завше Іван Василишин, заступник голови „Самопомочі", яка є членом згаданого Комітету —нр

Короткі Вістки

● **У понеділок, 26-го жовтня** Метрополітен опера в Ню Йорку починає сезон 1959 -1960 виставою опери Верді „Іль Троваторе". В першому тижні виставлені будуть опери: „Манон"; „Тоска"; „Ле ноцце ді Фіґаро"; „Кавалерія Рустікана"; „Паляцці" та „Кармен".

● **Генрі І. Зіґель** із Ранчо Кордова, Каліф., винайшов і опатентував цигарки, які можна курити так само, як справжні, але в них немає тютюну. Винахідник гадає, що курці матимуть від його цигарок повне задоволення, не наражуючи при цьому на небезпеку своє здоров'я.

● **Пітер Тавизенд,** 44-річний капітан англійського летунства, за якого княжна Марґарита відмовилась вийти заміж з уваги на те, що він розведений, — проголосив заручини з своєю 20-річною секретаркою, бельгійкою Марі Люс Жамань. Вінчання відбудеться п р о т я г о м трьох найближчих місяців. Тому, що Тавизенд протестант, а його наречена католичка, ще невідомо, яким шлюбом вони повінчаються.

● **До Об'єднаних Націй** вплинула скарга від трьох американців — вчителя, студента медицини й адвоката, які, вернувшися з подорожі по південній Африці, стверджують, що в Південно - Африканському Союзі внаслідок расистської політики націоналістичного уряду білих, панують такі страхітливі відносини, що треба сподіватися повстання мільйонів упосліджених автохтонів.

Сенатори Джансон — Янґ за збільшення видатків на керовані ракети

Вашинґтон. — Демократичні сенатори Линдон Б. Джансон із Тексасу та Стіфен М. Янґ із Огайо заявили, що Конгрес повинен збільшити федеральні видатки, щоб уряд міг приспішити продукцію керованих ракет та дослідів космічних просторів. Сенатор Янґ домагається, щоб зліквідувати деякі цивільні аґенції, які частково збігаються з іншими аґенціями та сповільнюють продукцію керованих ракет. Сенатор Джансон сказав, що програма космічних просторів повинна бути під якимсь одним проводом, який міг би керувати і цивільними і військовими чинниками. Сенатор Джансон промовляв на телевізійній програмі Колумбія Бродкестінґ Компані, а сенатор Янґ мав інтервю з представником Радіо Пресс Конференс. Сенатор Джансон сказав, що немає крайньої необхідности, але все ж таки треба б збільшити видатки на керовані ракети, щоб не бути позаду СССР, де на досліди над космічними просторами видається вже довший час необмежені суми. Треба об'єднати різні військові аґенції, які мають ті самі, або подібні цілі, і тоді можна б заощадити два більйони долярів річно.

Атомова співпраця з Совєтами можлива лише після ревізії секретности

Москва. — Голова американської державної Комісії Атомові Енерґії Джо А. МекКон, перед своїм виїздом із Совєтів на своїй другій пресовій конференції в минулу неділю 19-го ц. м. заявив, що співпраця ЗДА з СССР в ділянці атомових дослідів буде можлива тільки тоді, коли обидві сторони переведуть ревізію, які дані, що підлягають тепер строгому засекреченню, можуть бути виявлені. МекКон ствердив, що Америка багато ліберальніше ставиться до цієї справи, ніж Москва. МекКон заявив на основі того, що він бачив в совєтських атомових досвідних стаціях і ляборатаріях, що СССР не є попереді американських осягів в ділянці атомово - водних дослідів. МекКонові показали, між іншим, копальні урану на Кривому Розі в Україні, однак відмовились сказати йому будь-яку статистику. Разом із МекКоном поїхали до СССР чотири американські учені фізики, фахівці атомової науки. Ніхто із них не захотів залишитися на довший час в Совєтах. МекКон від'їхав в минулу неділю з Москви, інші американські учені мали від'їхати за день-два. В наступному місяці, приїде до ЗДА група совєтських атомових вчених під проводом професора Васілія Ємєльянова.

Технік з американської вистави в Москві не захотів вертатись до ЗДА

Москва. — Роберт Едвард Вебстер, 30-річний фахівець пластичних виробів на службі у відомій фабриці Ранда в Клівленді, який з доручення тієї фірми працював в американському павільйоні у Москві під час літніх місяців, зник був з закриттям вистави та не зголосився до повороту з Совєтів разом з усіми іншими службовцями тієї вистави. Щойно рівно після одного місяця совєтські власті повідомили американську амбасаду, що Вебстер хоче говорити з представником консуляту ЗДА в Москві. Генеральний консуль Ричард Снайдер і сам власник згаданої великої корпорації Д-р Г. Дж. Ранд поїхали до совєтського міністерства в н у т р і ш н і х справ, відділу для чужинців, де вони зустріли Вебстера. Той передав їм написану вже заяву, що він добровільно залишається в Совєтах, відкликає американське громадянство і приймає совєтське. Вебстер був очевидячки розтеряний і схвильований, але зрештою досить спокійним тоном запевняв, що самі большевики ніби звертали йому увагу, що він не зможе більше виїхати з СССР, коли прийме совєтське громадянство. Вебстер пояснював свою постанову „ідеологічними мотивами", що йому ніби „краще сподобалась совєтська система" та що йому большевики запропонували працю в різних містах. Однак один із співробітників з московської вистави розкрив, що Вебстер знайшов собі в Москві Веру, через яку, мабуть, і залишився. Не виключене, що вона була аґентка, яка перетягла В е б с т е р а на большевицьку службу, як фабричного фахівця, хоч його зверхники твердять, що Вебстер не знав ніяких особливих тайн американської пластикової продукції і може принести большевикам дуже малу користь. Вебстер має у Клівленді дружину і двоє дітей та батьків в Пенсилвенії. Всі вони заскочені і пригнічені цією історією.

Американське Товариство для справ публічного здоров'я проти куріння шкільної молоді

Атлянтик Сіті, Н. Дж. — Американське Т-во для Справ Публічного Здоров'я заявило, що більше як один мільйон шкільної молоді вмре на пістряка леґенів, якщо шкільна молодь і надалі буде курити так, як тепер. Це товариство опирається на висновках окремого 9-ти членного комітету, який ствердив зріст пістряка леґенів серед молоді і який закликає товариство повести загальнокрайову кампанію проти куріння, головним чином серед молоді. Американське Т-во для поборювання пістряка плянує таку кампанію серед учнів середньої школи (гай скул) зараз після „Дня Подяки". Але 9-членний комітет рекомендує ширшу кампанію при допомозі федеральних, стейтових і місцевих аґенцій публічного здоров'я, бо цей комітет приймає за доказану правду, що куріння цигарок є найголовнішим спричинником недуги пістряка леґенів. Представник тютюнового промислу д-р Роберт Гакетт, який працює як хемік в Ню Йорку, заперечує зв'язок куріння з недугою пістряка, але він працює в лябораторіях, які утримують тютюнові фірми.

● **Кореспондент англійського** щоденника „Манчестер Ґардіян", Макс Фрідман, промовляючи в Ню Йорку на зборах журналістів, заявив, що кампанія за вибір нового президента ЗДА починається не на партійних основах, а на основах особистої популярности кандидатів. Вибори президента країни — це не змагання популярности — сказав цей англійський журналіст.

ТАРЗАН, ч. 4,347. Присуд до смерти.

— Гаразд, Везіле, — сказав Брістер. — Идіть вниз зі своїми людьми, щоб там зв'язати руки нашого спритного приятеля...

А тоді він продовжував. — Так ви мене викрили... Більше справжнього багатства від найбільшої скількости плісняви, що?

— Так ми тепер повинні вернутися по професора Редфілда, — міркував ворог мавполюда. — Ви обидва мені на перешкоді... Тому, розуміється, ви мусите згинути!